

Orimattilan kaupunki

Lausunto hallinto-oikeuden asiaan

1336/03.04.04.04.10/2024

Orimattilan kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 27.11.2023 § 81 päättänyt talouden tasapainottamisesta ja tasapainottamistyöryhmän perustamisesta, sillä Orimattilan kaupungin talous painuu alijäämäiseksi vuodesta 2024 alkaen. Ilman sopeutustoimia alijäämä olisi vuonna 2024 noin 4 miljoonaa euroa. Alijäämäisyys johtuu merkittävilta osin valtionosuusleikkauksista ja valtakunnallisesti neuvotelluista palkkaratkaisuista. Valtionosuudet laskevat 2,3 miljoonaa euroa nykytasosta vuonna 2024. Vastaavasti palkkaratkaisut nostavat henkilöstökuluja 1,26 miljoonaa euroa nykytasosta vuoteen 2024.

Kuntalaki edellyttää, että kaupungin talous on tasapainossa tai ylijäämäinen taloussuunnitelmakauden päättyessä. Tämän takia toimialat ja valiokunnat valmistelivat ja päättivät merkittävistä säästötoimista syksyn 2023 aikana. Valiokuntien päätösten jälkeen alijäämää oli edelleen 2,7 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Kaupunginvaltuusto päätti, että talouden tasapainottamisen toimenpiteet jaksotetaan vuosille 2024-2026 siten, että kaupungin talous on tasapainossa vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Tasapainottamistyöryhmään, ohjausryhmä, nimettiin jokaisesta poliittisesta ryhmästä ryhmäpuheenjohtaja, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajat sekä viranhaltijoista kaupunginjohtaja, hallintojohtaja ja talousjohtaja. Lisäksi nimettiin asiantuntijaryhmiä, joissa oli edustus niin päättäjistä kuin viranhaltijoista eri toimialoilta. Asiantuntijaryhmiä nimettiin kahdeksan (Tulot ja omaisuus sekä tytäryhtiöt, Työllisyys ja elinvoima sekä maahanmuutto, Varhaiskasvatus, Opetuspalvelut, Vapaa-aika ja osallisuus, Ruoka- ja puhdistuspalvelut, Kiinteistönhuolto, ulkoliikunta- ja yleisten alueiden hoito sekä maankäytön suunnittelu sekä Organisaatorakenne ja henkilöstö).

Talouden tasapainottamisen ohjausryhmä asetti tavoitteeksi kasvattaa toimintatuottoja minimissään 750 000 euroa ja vastaavasti toimintakuluja leikata 1 500 000 euroa vuoden 2024

talousarvion tasosta. Talouden tasapainottamisen toimenpiteiden täytäntöönpano edellyttää talousarviomuutoksia taloussuunnitelmaan 2024-2026 sekä osasta toimenpiteistä valtuuston erillisiä päätöksiä. Mikäli valtuusto hyväksyy talouden tasapainottamisen toimenpiteet, tullaan niiden toimenpiteiden osalta, mitkä vaativat valtuuston erillisiä päätöksiä, valmistelemaan valtuustolle päätökset (mm. muutokset palveluyksiköihin).

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä 6.5.2024 §33 talouden tasapainottamisen toimenpiteet:

<https://orimattilad10.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024371-4>

sekä edellytti toimialoja täytäntöönpanemaan talouden tasapainottamisen toimenpiteet hallintosäännön toimivaltojen mukaisesti elokuun 2024 loppuun mennessä. Kaupunginvaltuusto päätti 6.5.2024 kokouksessaan erillisissä pykälissä mm. uudesta organisaatorakenteesta §34 ja §35, Luhtikylän koulun lakkauttamisesta § 36, Kuivannon koulun lakkauttamisesta §37, Järvikunnan koulun lakkauttamisesta §38, Päiväkotit Lilliputin ja perhepäivähoidon varakoti Peukaloisen lakkauttamisesta §39, Kuivannon päiväkotit Hepokatin lakkauttamisesta §40, palveluverkon suunnittelua koskevasta tiekartasta §41 sekä muista talouden tasapainottamiseen liittyvistä asioista § 42-46.

Lisäksi Orimattilan kaupungissa on käyty kaupunkitasoiset yhteistoimintaneuvottelut koskien koko kaupunkiorganisaatiota.

Valittajat hakevat muutosta päätökseen: Orimattilan kaupunginvaltuusto 06.05.2024 § 37 Talouden tasapainottamisen toimenpiteet / Kuivannon koulun lakkauttaminen. Valittajat vaativat, että Orimattilan kaupungin valtuuston 6.5.2024 tekemä päätös lakkauttaa Kuivannon koulu 1.8.2025 lähtien kumotaan.

Vastaukset valituksen perusteluihin:

Valitus

Valituksen mukaan Orimattilan kaupungin valtuuston päätös Kuivannon koulun lakkauttamisesta perustui säästöihin. Valittajien mukaan säästöjä ei kuitenkaan muodostu eikä Kuivannon koulun lakkautuksesta ole osoitettu valtuustolle laskelmia. Valituksen mukaan valtuuston päätös on ristiriidassa kaupungin strategian ja kaikkien esitysten kanssa. Valituksen mukaan kaupungin TP kokouksessa 17.6. korostettiin, että huolehditaan tasavertaisesti kaikista asukkaita, myös kylillä asuvista, lapsista, vanhuksista ja työikäisistä. Valituksessa todetaan, että Kuivannolla on pienin

oppilasmäärän pudotus ja että kaupungissa on paljon korjausinvestointitarpeita ja kosteusongelmia, joista tulee paljon kuluja.

Vastaus

Orimattilan kaupungin kaupunginhallituksen kokouksen 19.02.2024 § 72 mukaisesti päätöksentekoa on valmisteltu seuraavasti:

Voimassa olevan koulutuslainsäädännön mukaan kunta on vastuussa koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Oppilasmäärien muutokset, kaavoituspolitiikka ja kunnan yleinen talustilanne vaikuttavat kunnan kouluverkkoon. Kunnassa voi tulla tilanne, jolloin oppilaspaikkoja tarvitaan lisää tai vastaavasti oppilaspaikkoja on vähennettävä kouluja yhdistämällä tai lakkauttamalla. Kouluverkkoa koskevat päätökset, kuten koulun lakkauttaminen, ovat kunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita. Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Koulun lakkauttamista koskevassa päätöksenteossa kunta opetuksen järjestäjänä arvioi, mitä selvityksiä se päätöksen valmistelemiseksi tarvitsee. Päätös voi perustua kunnan kouluverkkoa koskevaan selvitykseen tai muihin selvityksiin. Lakkautuspäätöksen perusteluna ovat yleensä oppilasmäärien muutokset, taloudelliset tekijät tai opetuksen järjestelyjä koskevat seikat. Asian valmistelussa ja käsittelyssä on lisäksi huomioitava hallintolain 41 §:ssä säädetty vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen sekä varmistettava, että käsittelyyn ei osallistu esteellisiä henkilöitä.

Orimattilassa tehtiin mittava palvelu-/kouluverkkoselvitys vuosien 2019-2020 aikana. Selvitys johti kesäkuussa 2020 kaupunginvaltuuston päätöksen usean koulun lakkauttamisesta / yhdistämisestä vuosien 2021-2025 aikana. Kouluverkkoa koskevat päätökset päätettiin kuitenkin keväällä 2021 valtuuston päätöksillä peruuttaa.

Kaupunginhallitus päätti uuden palveluverkko-selvityksen käynnistämisestä 24.1.2022. Kevään 2022 aikana tehdyn valmistelun perusteella kaupunginvaltuusto hyväksyi palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet 6.6.2022 § 43. Kyseiseen dokumenttiin on sisällytetty tietoa mm. oppilasmäärien ja palvelutarpeen muutoksista, kuvaus nykyisestä palveluverkosta ja kiinteistöistä, taloudesta ja elinvoimasta sekä toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta.

Palveluverkon suunnittelua ohjaavina periaatteina valtuusto vahvisti 6.6.2022 kokonaisuuden, joka koostuu neljästä osasta: 1) palvelutarve- ja muodot, 2) kiinteistöt, 3) talous- ja elinvoima sekä 4) toiminnan laatu ja vaikuttavuus. Dokumentin luvussa 3.1. todetaan mm.: "Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut tulee jatkossa tuottaa riittävän kokoisissa yksiköissä. Perusopetuksessa koulun minimikoko muut palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet huomioiden väh. 3 ryhmää / 50 oppilasta, keskustassa ja muilla mahdollisilla kasvavilla alueilla minim. väh. 6 ryhmää / 120 oppilasta + 20 oppilasta (esiopetus). Palveluverkkoa ohjaavissa periaatteissa tulee huomioida myös toiminnan laatuun ja vaikuttavuuteen vaikuttavat tekijät. Näitä erityisesti varhaiskasvatus- ja opetuspalveluissa ovat: Tasavertaiset oppimisympäristöt, oppimisen tuen ja oppilashuollon toteutuminen, harrastustoiminnan ja digitalisaation edistäminen sekä työvoiman saatavuus ja pysyvyys".

Kaupunginvaltuusto päätti 27.11.2023 (§ 81) talouden tasapainottamisryhmän perustamisesta sekä velvoitti kaupunginhallituksen nimeämään talouden tasapainottamisryhmän, jonka tehtävänä on valmistella talouden tasapainottamisen toimenpiteet valtuuston päätettäväksi helmikuussa 2024. Kaupungin strategian mukaisesti asukkaat osallistettiin säästöesityksien valmisteluun sähköisellä kyselyllä. Vastauksia saatiin 97 kappaletta. Vastaukset käsiteltiin ohjausryhmässä ja jokainen asiantuntijaryhmä käsiteli sekä huomioi omalta osaltaan saadut vastaukset.

Opetuspalveluiden asiantuntijaryhmä aloitti työskentelynsä 14.12.2023. Ohjausryhmältä saamansa toimeksiannon mukaan asiantuntijaryhmän tehtävänä oli esittää 31.1.2024 mennessä toimenpiteet, joilla opetuspalveluiden toimintakulut laskevat 700 000 euroa viimeistään vuonna 2025 vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. Työryhmän tehtävänä oli myös esittää toimenpiteet, palveluverkon kehittämiseksi. Kehittäminen tuli sitoa vuositasolla tapahtuviin muutoksiin. Työryhmän tehtävänä oli niin ikään esittää toimenpiteet työhyvinvoinnin kehittämiseen opetuspalveluiden osalta. Asiantuntijaryhmä päätti 10.1.2024 esittää ohjausryhmälle osana tarvittavia talouden tasapainotustoimia, että Luhtikylän koulun suunnitellun (1.8.2024 alk.) lakkauttamisen lisäksi Kuivannon koulu suljetaan 1.8.2025 ja Järvikunnan koulu 1.8.2026 alkaen. Ohjausryhmä hyväksyi esityksen 16.1.2024 jatkovalmistelun pohjaksi osana talouden tasapainottamispakettia.

Ohjausryhmän 16.1.2024 päätöksen jälkeen käynnistettiin valmisteluun liittyvä osallistaminen ja ohjausryhmä päätti pyytää

kaupunkistrategian mukaisesti kirjalliset lausunnot mahdollisiin koulujen lakkauttamisiin liittyen. Lausuntopyynnöt osoitettiin (23.1.2024) ko. koulujen oppilaskunnille, henkilöstölle, vanhempainyhdistyksille, eri työntekijäryhmiä edustaville ammattijärjestöille, Luhtikylän Nuorela Ry:lle, Kuivannon nuorisoseura ry:lle, Mallusjoen nuorisoseura ry:lle sekä Orimattilan kaupungin itäiselle ja läntiselle aluekumppanuuspöydille. Vapaamuotoiset lausunnot tuli toimittaa sähköpostitse tiistaina 6.2.2024 klo 15 mennessä osoitteella: kirjaamo@orimattila.fi.

7.2.2024 järjestettiin Myllylän koululla avoin kuulemis- ja keskustelutilaisuus Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen tulevaisuuteen liittyen. Tilaisuuteen osallistui viranhaltijoita, päättäjiä ja huoltajia. Tilaisuudessa esiteltiin esityksen perustelut sekä keskusteltiin mm. huoltajien huolista ja näkemyksistä sekä lapsivaikutusten arvioinnin tuloksista.

Kaupunginhallituksen päätöksen 6.5.2024 § 37 liitteenä ovat eriävät mielipiteet (liitteet 37-42), lausunnot (liitteet 44-45, 47-58, 61, 68) ja kannanotot (liitteet 59-60, 62-67). Lapsivaikutusten arvioinnissa (liite 47) arvioidaan vaihtoehtojen (koulu lakkautetaan, koulua ei lakkauteta) lapsivaikutuksia.

Kaupunginhallituksen kokouksen 06.05.2024 § 37 liitteessä 43 on osoitettu tasapainottamistoimenpiteillä tavoiteltavat säästöt.

Valitus

Valituksen mukaan valtuustolle ei ole esitetty, mihin lakkautettavan Kuivannon koulun ja päiväkodin lapset sijoitetaan. Valituksen mukaan Lahden paikat koulussa ja päiväkodissa ovat täynnä.

Vastaus

Kuivannon koulun oppilaiden tulevasta koulusta todetaan kaupunginhallituksen kokouksessa 19.02.2024 § 72 seuraavasti:

Elokuussa 2023 tehtiin kysely niiden kuuden koulun huoltajille, joiden oppilasmäärät ovat pienimpiä ja/tai tilastojen mukaan eniten pienentymässä lähivuosina. Kyselyn tavoitteena oli lisätä tietoa huoltajien toiveista mahdollisten palveluverkkomuutosten osalta tilanteessa, jossa oman lapsen nykyinen lähikoulu jouduttaisiin lakkauttamaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 170 nykyisten 1.-6. vuosiluokkien oppilaiden huoltajaa. Kyselyn tulokset liitteenä (liite). Kuivannon koulun osalta kyselyssä ei erikseen mainittu lähikouluvaihtoehtona Virenojan koulua, joka myöhemmässä

valmistelussa on noussut ensisijaiseksi vaihtoehdoksi. Tämä johtuu mm. syksyn 2023 aikana muuttuneesta neuvottelutilanteesta Lahden kanssa sekä toisaalta tarkentuneesta oppilasmäärälaskennasta oman kouluverkon mahdollisuuksien osalta. (Kaupunginhallitus 19.02.2024 § 72)

Sivistysvaliokunnan kokouksessa 16.04.2024 § 48 todetaan Kuivannon koulun oppilaiden huoltajien lähikoulusta:

Sivistysvaliokunta päätti kokouksessaan 18.3.2024 kysyä vielä uudelleen Kuivannon koulun huoltajien lähikoulutoiveita, jos Kuivannon koulu päätettäisiin lakkauttaa.

Sivistysvaliokunnan kokouksessa 10.04.2024 § 48 tehtiin Kuivannon koulun oppilaille osoitettavan lähikoulun valmistelusta seuraava päätös:

”Sivistysvaliokunta päätti luopua suunnitelmasta sijoittaa kaikki Kuivannon koulun oppilaat Virenojan kouluun. Tämän seurauksena kaikkia Kuivannon koulun oppilaita ei voida sijoittaa jatkossa samaan kouluun. Neuvotteluja Lahden kaupungin kanssa jatketaan edelleen Rakokiven koulun osalta. Muut koulut joihin oppilaita lähtökohtaisesti tullaan sijoittamaan ovat keskustan lähikoulualueen koulut sekä Vuorenmäen koulu.

Sivistysvaliokunta jatkaa Kuivannon koulun oppilaaksi ottoalueeseen ja lähikoulujen osoittamiseen liittyvää valmistelua vuoden 2024 aikana siten, että asiasta päätetään viimeistään tammikuussa 2025. Oppilaiden sijoittamisessa tuleviin lähikouluihinsa pyritään huomioimaan oppilaiden ja huoltajien toiveet, mutta myös yleiset oppilaaksi ottoa koskevat periaatteet, käytettävissä olevat koulujen tilat/vaihtoehdot sekä taloudelliset näkökohdat.”

Lakkautettavan Kuivannon koulun oppilaiden uuden lähikoulun osoittamiseen liittyvää valmistelua jatketaan vuoden 2024 aikana.

Valitus

Valituksessa kysytään, miten kustannukset koulun ja entisen henkilökunnan asuntolan osalta on jaettu ja ovatko koulun kustannukset koulun osalta oikein.

Vastaus

Vaikka kirjanpidon seurannassa kuluja ei ole jaettu erikseen koulun ja asuntolan osalta, talouden tasapainottamisohjelmassa on

huomioitu, että kiinteistölle muodostuu kuluja, kun toiminta kiinteistössä lakkaa.

Orimattilan kaupunki toivoo lasten edun näkökulmasta, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus käsittelee asian mahdollisimman nopeasti, jotta kaupungille jää riittävästi aikaa opetus- ja kuljetusjärjestelyihin.